
Г л а с н и к
Етнографског института
Српске академије наука и уметности

LVII (2)

Београд 2009

Г

Е

И

УДК 39(05)

ISSN 0350-0861

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ

ГЛАСНИК
ЕТНОГРАФСКОГ ИНСТИТУТА
LVII
свеска 2

Главни и одговорни уредник:
Драгана Радојичић

Међународни уређивачки одбор:

Радост Иванова, Елефтериос Алексакис, Петер Славковски, Габриела Килианова,
Милица Бакић-Хејден, Ингрид Славец-Градишник, Марина Мартинова

Уређивачки одбор:

Гојко Суботић, Софија Милорадовић, Јелена Чворовић, Љиљана Гавриловић,
Александра Павићевић, Лада Стевановић, Бојан Жикић

Рецензентски тим:

Војислав Становчић, Ана Лулева, Мирослава Лукић-Крстановић, Младена
Прелић, Душан Дрљача, Александра Битусикова, Мојмир Бенца, Јана
Поспишилова, Мирослава Малешевић, Гордана Благојевић

Секретар уредништва:
Марија Ђокић

Примљено на VIII седници Одељења друштвених наука САНУ одржаној 15. децембра
2009. године, на основу реферата академика Војислава Становчића

БЕОГРАД 2009.

UDC 39(05)

ISSN 0350-0861

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY

BULLETIN
OF THE INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY
LVII
No. 2

Editor in chief:
Dragana Radojičić

Interantional editorial board:
Radost Ivanova, Elefterios Alexakis, Peter Slavkovsky,
Gabriela Kilianova, Milica Bakić-Hayden, Ingrid Slavec-Gradišnik, Marina Martynova

Editorial board:
Gojko Subotić, Sofija Miloradović, Jelena Čvorović, Ljiljana Gavrilović,
Aleksandra Pavićević, Lada Stevanović, Bojan Žikić

The reviewers:
Vojislav Stanovčić, Ana Luleva, Miroslava Lukić-Krstanović, Mladena Prelić,
Dušan Drljača, Alexandra Bitusikova, Mojmír Benža, Jana Pospíšilová,
Miroslava Malešević, Gordana Blagojević

Secretary:
Marija Đokić

Accepted for publication by the reference of academician Vojislav Stanovčić, at VIII meeting of the Department of Social Sciences SASA, on December 15th 2009.

BELGRADE 2009

Издавач:
ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 36/IV, Београд, тел. 011-2636-804
eisanu@ei.sanu.ac.rs
www.etno-institut.rs

Рецензент:
академик САНУ Војислав Становчић

Лектор:
Софија Милорадовић

Превод на енглески:
Јелена Чворовић

Коректор:
Марија Ђокић

Штампа:
Академска издања
Београд

Тираж:
500 примерака

Штампање публикације финансирано је из средстава
Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије

Део радова у овом Гласнику резултат је рада на пројектима:
Србија између традиционализма и модернизације – етнолошка и антрополошка
проучавања културних процеса (бр. 147020), *Антрополошко испитивање комуникације у*
савременој Србији (бр. 147021) и *Етницитет: Савремени процеси у Србији, суседним*
земљама и дијаспори (бр. 147023), које је у целини финансирало МНТР РС.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

39(05)

Гласник Етнографског института = Bulletin of the Institute of Ethnography /
главни и одговорни уредник Драгана Радојичић. – Књ. 1, бр 1/2 (1952) –
Београд : Етнографски институт САНУ (Кнез Михаилова 36/IV), 1952 –
(Београд : Академска издања). – 24 cm

Годишње

ISSN 0350-0861 = Гласник Етнографског института

COBISS. SR-ID 15882242

Summary Садржај

<i>Marijana Mitrović</i> , Colours of the New Face of Serbia: National Symbols and Popular Music	8
<i>Маријана Митровић</i> , Боје „новог лица Србије“: национални симболи у популарној музици	18
<i>Gordana Blagojević</i> , Belgrade Breakdance Girl: Breaking Gender-Specific Stereotypes with Dance	19
<i>Гордана Благојевић</i> , Београдска брејкденс девојка: <i>брејковање</i> (ломљење) полних стереотипа плесом	23
<i>Maria Hnaraki</i> , Speaking Without Words: Zorba’s Dance	25
<i>Марија Хнараки</i> , Језик тела: Зорбин плес	34
<i>Lada Stevanović</i> , Funeral Ritual and Power: Farewelling the Dead in the Ancient Greek Funerary Ritual	37
<i>Лада Стевановић</i> , Погребни ритуал и моћ: опраштање од мртвих у античком грчком погребном ритуалу	51
<i>Mladena Prelić</i> , The Serbs in Slovenia: a New Minority	53
<i>Младена Прелић</i> , Срби у Словенији као <i>новодобна мањина</i>	68
<i>Marta Stojić</i> , The Erased in Slovenia: Is There an End to the Story?	69
<i>Марта Стојић</i> , Избрисани Словеније: назире ли се крај приче?	81
<i>Iwona Kabzińska</i> , Trauma kulturowa. Doswiadczenie zmaian systemowych w postsocjalistycznej Polsce	83
<i>Iwona Kabzinska</i> , A Cultural Trauma: Outcomes of the System Change in Post-Socialist Poland	94
<i>Evy Johanne Håland</i> , 15 th August on the Aegean Island of Tinos	95
<i>Еви Јоана Халанд</i> , Празник Пресвете Богородице на егејском острву Тинос	110
<i>Jadranka Dorđević Crnobrnja</i> , Legal Inheritance in the Domain of Ideal and Real	111
<i>Јадранка Ђорђевић Црнобрња</i> , Законско наслеђивање на релацији идеално – реално	120
<i>Zorica Divac</i> , An Ethnological Look at the Issue of Prolonged Adolescence	123
<i>Зорица Дивац</i> , Етнолошки поглед на проблеме „продуженог детињства“	129
<i>Naško Križnar</i> , Podobe kulture v vizualni etnografiji	131

<i>Naško Križnar</i> , Images of Culture in Visual Ethnography	140
<i>Галин Георгиев</i> , За един ритуал преди и след сто години. Функции на Гергьовденската обредност във всекидневния живот на Българите от с. Чушмелий в Украйна	141
<i>Galin Georgiev</i> , For One Ritual Before and After Hundred Years. Functions of St. George's Day-Rites in Everyday Life of Bulgarians from the Village of Chushmeley, Ukraina	162

Scientific Critique and Polemic

<i>Maria Hnaraki</i> , Julie Mostov. Soft Borders: Rethinking Sovereignty and Democracy	163
<i>Милош Луковић</i> , Ján Botík, Etnická história Slovenska. K problematike etnicity, etnickej identity, multietnického Slovenska a zahraničných Slovákov	165
<i>Александра Павићевић</i> , Слике прожимања: Драгана Радојичић, Слике из Боке	166
<i>Милош Луковић</i> , Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska	167
<i>Милеса Стефановић-Бановић</i> , Петар Славковски, Свет који нестаје. Традиционала аграрна култура Словака у централној и јужној Европи	169

Chronicles

<i>Александра Павићевић</i> , „Држава, наука, култура“, научни скуп у организацији етнолошко-антрополошког друштва Србије.	173
<i>Милош Луковић</i> , Научни скуп у Чешкој Републици	176
Report on activities Institute of Ethnography, SASA 2001-2010	179
Извештај о раду Етнографског института САНУ и његова кадровска структура у периоду од 2001. до 2010. године	182
General Guidelines for Submissions	185
Упутство за ауторе	186

5), кратке *Заључке* (стр. 213) и опсежну *Литературу* (стр. 214-228). Књига је штампана у високој техници, а снабдевена је мноштвом фотографија, цртежа и карата, што на изванредан начин документује и илуструје садржај текста.

Први део књиге посвећен је основним појмовима теорије етницитета и етничког идентитета: концепција народа и етничког/народног идентитета; етницитет, етничка заједница и етнички идентитет; језик и култура као атрибути етницитета и идентитета; етноним, етноцентризам, етнички стереотипи и предрасуде; социјално/колективно памћење, етнички/народни симболи и митови; процесуалност етницитета и етничког идентитета.

У другом делу књиге сумиране су историјске етапе развоја Словачке: насељавање и устаљивање Словена у карпатско-дунавској котлини; продор старих Угара и настанак мађарске државе; ситуација на територији Словачке у средњем и новом веку; настанак Чехословачке и савремене Републике Словачке.

Најобимнији и најразуђенији је трећи део, који обухвата око 60% укупног текста књиге. Има чак десет одељака, у којима се говори о

етничким заједницама у Словачкој, а то су: Словаци, Мађари, Немци, Јевреји, Русини и Украјинци, Роми, Хрвати, Срби, Бугари и Чеси. Ови одељци немају истоветну структуру јер аутор осветљава битне одреднице ових заједница и њиховог обитавања на територији Словачке. Тако се добија мозаична етничка слика Словачке у прошлости и садашњости, а серијом драгоцених етничких карата пропраћене су различите епохе. Инвентивно и веома прецизно дати су подаци о досељавању, животу и одликама Срба, Хрвата и Бугара на територији Словачке.

Четврти део књиге осветљава живот и судбину Словака у дијаспори, и то како у „Доњој земљи“ (Мађарска, Румунија, Србија [Војводина], Хрватска [Славонија] и Бугарска), тако и у прекоокеанским земљама (САД, Канада, Аргентина). Обрађена су и најважнија питања реемиграције Словака, и проблеми који у вези с тим настају.

Својим одликама, монографија Јана Ботика заслужује пуну пажњу и наших етнолога, историчара, културолога и словакиста, а за њено ваљано и трајно коришћење у српској средини било би неопходно имати и њен превод на српски језик.

Милош Луковић

Слике прожимања

Драгана Радојичић, *Слике из Боке*, Етнографски институт САНУ, Београд 2008, меки повез, 1-170.

Заједничко културно наслеђе јужнословенских простора много се чешће током последњих деценија испостављало као елеменат разграничавања него, што би било логично и очекивано, као фактор мирољубивог и толе-

рантног суживота локалних заједница. Својатање историјског наслеђа постало је једна од примарних политичких стратегија стварања националних држава, чије су елите, све од реда, са својеврсним цинизмом гледале и на

најмање наговештаје југоносталгије. С друге стране, поједини ангажовани интелектуалци (барем у Србији), као да су били задужени за поништавање сваке „илузије“ о аутентичности локалних традиција и предања. Потоње су доследно и систематично проглашаване манипулативним конструктима, без икаквог објективног утемељења и вредности. Међутим, и они који су „нову“ традицију конструисали и они који су се здушно бавили њеним обесмишљавањем били су подједнако удаљени од реалног живота културног наслеђа и његових носилаца. Нови колективни идентитети, који су у постсоцијалистичком периоду настајали у региону бивше Југославије, јесу били подложни манипулацијама, али им је тежња и извориште била аутентична потреба за сопственим, личним и националним позиционирањем у глобалном свету.

Управо овим реалностима приближава нас књига „Слике из Боке“, аутора др Драгане Радојичић, научног саветника у Етнографском институту Српске академије наука и уметности. Замишљена као колаж *слика*, ова студија доноси вредну, до сада недовољно познату и несистематизовану

грађу, и запажања из три сегмента народног живота становништва Бокоторског залива. Речник термина из области материјалне културе, аналитички приказ архивске грађе везане за народно градителство, те анализа божићних обичаја, сведоче о посебном богатству и разноврсности културних утицаја, који су се током историје смењивали на овом подручју, као и о актуелном прожимању традиционалних и модерних образаца мишљења и делања. Писана живим језиком некога ко изнутра познаје истраживану културу, ова студија доноси убедљиве аргументе о суштинском прожимању различитих слојева и мрежа културне баштине, коју вековима *живи* становништво које себе назива *Бокељима*.

С обзиром на искуство транзиције, сложићемо се да друштво још увек не располаже делотворним рецептима за помирење локалних и глобалних вредности и захтева (пост)модерног друштва. Ипак, књига „Слике из Боке“ може послужити као солидан доказ да је „помирење“ могуће и да је један његов део – упознавање и признавање истовремене истоветности и различитости у оквиру идентитетског језгра којим располажемо.

Александра Павићевић

Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska

1. svazek: Biografická část (1-284); 2. svazek: Věcná část A-N (1-634);

3. svazek: Věcná část O-Ž (635-1298);

Hlavní redaktoři: Stanislav Brouček, Richard Jeřábek

Etnologický ústav Akademie věd České republiky,

Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity,

Mladá fronta, Praha, 2007.

Наслов ове опсежне тротомне енциклопедије у преводу гласи: „Народна култура. Етнографска енциклопедија Чешке, Моравске и Шлезије“. То је

прво енциклопедијско дело које се односи на народну (традицијску) културу (*lidová kultura*) етнографских области у саставу данашње Чешке